

نسخه سی

۵ غروش

پوسته اجرتی

۳۰ پاره در

تول کینیا کورنی

استان بول

سنه ۱۰۰۰

۵۰ غروش

پوسته اجرتی

۱۰ غروش در

شکر امانتی محمد علی

شهر امانتی طرفندره آیدر بر شهر اولنور

صافی ۷

مارت ۱۳۴۱

سنه ۱

اقتصادی رۍ قسم

هر اړیکې هیئت ده عینی شرکت عمرانته و اها ایستونک رفاهته چالیښد قلمری شپه سز اولدیښندن ولایت اقتصاد قومیسونک مقرر اتندن ده هر حالده استفاده ایدله جکدر .

حتی ولایت اقتصاد قومیسونی محصله مساعیسی برار پور حالنده تثبیت ایدلیکې و بوکاده دسترس اولوښنی تقدیر ده مع المنونیه مجموعه ایلده نشر ایدله جکدر .

مرکز امانتده کی (عمران) قومیسونی بډایت اجتماعندن یری آنجق استانبولک شکل مستقبل پلانی ترتیب و تنظیمه اشتغال ایتش و شپیدیه قدر اسکار ایله قاضی کوی جهنتک شکل مستقبلی تثبیت ایدله شد .

قومیسونک ساحه مساعیسته اقتصادی مسائلده داخل ایشه ده هنوز بو خصوصیه مداوله افکاره و اتخاذ مقررانه صره کدیکی ظن ایدلکده در .

استانبولک دیگر اقسامک شکل مستقبل پلانی اکیال ایدلکدن صوکره بو جهتری تذکر ایلری ده احتمالدن عبید دکدر .

استانبول مبعوثلرنک طلب و مراجعتلری اوزرنه تجارت اوله سنده ینه بو مسائل ایله مشغول اولنی اوزره بر اوچنی قومیسون تشکیل ایتشد .

۳۰ کانون ثانی ۳۴۰ نارنخده ایشه باشلایان بو قومیسون ۲۶ تشرین ثانی ۳۴۰ ده اکیال مذاکره ایدره ک دوشوندرکاری و تطبیقی مناسب کوردکلی خصوصاتی بووک قطعه ده ۲۰۷ صفحه لک بر بر راپور حالنده تنظیم و طبع ایتدیر و استانبول مبعوثلرنه تقدیم ایتشدر .

مشاهیر مالیون و اقتصاد یوزدن اسبق مالیه ناظری و دیون عمومیه تورک دایرلر و کیلی جاوید بک تخت ریاستنده طوبالان قومیسون اعضای :

تجارت و صنایع اوله سی اعضای اسندن اکرم ، اقدام غره سی صاحب امتیازی جودت ، عثمانی باقمیسی مجلس اداره اعضاسندن حامد ، تجارت و صنایع اوله سی رئیس ثانی صادم ، تجارت و صنایع اوله سی اعضای اسندن سودی احمد ، اسبق مالیه ناظری فائق نزهت ، حقوق فاکولته سی اقتصاد مدرسلرندن فاضل ، سابق مالیه هیئت تفتیشیه مدیر عمومیس کاکلم ، تجارت و صنایع اوله سی معاون ثانیسی ماجد قره قاش ، تجارت مکتب عالیسی اقتصاد مدرسلرندن نظام الدین ، تجارت و ذخیره پورسه سی اعضاسندن نوری ، تجارت مکتب عالیسی اقتصاد مدرسلرندن و تجارت اوله سی کاتب عمومیس وهی بکدر .

پوراپور باشند آشنای استانبول شهرینک اقتصادی ، تجاری ، بلدی و عمرانی مسائلندن باحث اولدیښندن امانته هیج

عصرلرک تراکم ایتدیردیکی بر چوق غوائل و تأثیرات خارجیه و داخلیه هر و مایلینک ضیاعی انضمام ایتدکن صوکره استانبولک اقتصاد برقات ده اسقوطه باشلادی معلومدر .

حرب عمومی نلک الم نتیجه سی و اسباب مختلفه طولانیسیله نفوسک آزاله رق بالنتیجه شهرده استحصال و استیلاک قابلیتک نساقی استانبولک اقتصادی سقوطنی تسریع ایتش و اخیراً شکل حکومتک جمهوریه انقلابی اوزرنه آفرمه نلک مرکز حکومت اتخاذ ایدلیشی بوکا برده سیاسی انحطاط علاوه ایلشدر .

حکومت ، بلدی و ارباب تجارت استانبولک پو باش دوندیرجی سقوط و انحطاطی قارشیننده تدبیرلر دوشونمکده و چاردرلر آرامقده ایکن شرکت مبعوثلرنکده بومساله ایله یاقندن علاقه دار اوله رق استانبول تجارت اوله سندن بعض سوالر صورملری حکومت و بلدی ین ده از باده انبناه و فعالیتیه سوق ایتشد . بوک تأثیر یله درک آره صره پو بوک ملت مجلسنده و حکومت محافنده استانبولک حالی موضوع بحث ایدله کی کی استانبولک درد لر ینی یاقندن تدقیق ایچون بر قاچ پاره مسئول و کیلر بیه بویایه کلوب کیتشدر .

ینه استانبولک بحالنه چاره یولنی ایچون شهرامینی اوپه رانور امین بک اندنی ۱۴ ایلول ۳۴۰ نارنخده مرکز امانتده بر (عمران) قومیسونی تشکیل ایدره ک جمعیت عمومیه بلدیه اعضاسیله خارجدن بعض ارباب و قوف و اختصاصی بو قومیسونه مأمور ایتدکلی کی اخیراً دائره ولایتده دخی مجلس عمومی ولایت اعضاسندن فخری بر (اقتصاد) قومیسونی تشکیل ایلشدر .

استانبولک تشکیلات ملکیه و بلدیسی دیگر ولایتلردن فرقی اولدنی ایچون ولایتده تشکیل ایدن (اقتصاد) قومیسونک مساعیستک امانت جلایه نلک معاوضی انضمام انگسزین عملی بر نتیجه واره جغه احوال و بر لهر . چونکه بو قومیسونک اتخاذده کی مقررات نهایت بونلرک اکثریتیه واسطه اجراییه سی اولان امانت نزدنده بر نئی مامیتده قاله جکدر .

معافیه قابل تطبیق مقررات هانکی قومیسون طرفندن اتخاذ ایدلیسه ایدلسون حسن تلقی ایدله کی شپه سزدر . نه که اخیراً بو قومیسونک اوافق مجرانه بر چاره اولنی اوزره کوبری اوزرنده پاره یوزدیرلسی خفته کی تکلیف لرنک بوکولرده اوراده بر باراقه انشایی صورتیله تسهیل اجراسی جهنته کیدلسی بوکا دلیدر .

جمعیت عمومیه بلدی ایله مجلس عمومی ولایتک و ضلائف و صلاحیتی استانبولده بر چوق نقطه لده تعارض ایتکلر برابر

استانبوللە صورت جەدەدە مشغول اولندىنى كوسترلەرلەر كوزىدە باشاينارلار معنوياتى تقويه ايدىل ك لازمدر . بو منطقه دة بالخاصه بو خلق منتخى اولق كى بر شرفه مظهر اولش اولان استانبول مبعوللرئنه توجه ايدر .

استانبول اهالىسى دعواي محقق كندىنى دوشونەن وكندىسى ايچون چيريدنان الارده بولندىغنه مطمئن اولدىنى كون ، ظن ايدىيوروزك . موقتىك غللىرى آتيلش اولدىغنه قناعت ايدەجكدر . »

مع هذا راپورك باشليجه اوچ نصلى اقسام سائرە سەندن زياده مامورن بلدينى علاقه دار ايتديكندن بونلك بالفريق مجموعه ايله نئرى استهداف ايدىلان غايەنى دهاز ياده تأمين ايدەجكى طبعيدر .

بو فصللاردن بريى مقدمه ، ايكنجيسى استانبولە سياح جلى واوچنجيسى مئشك استانبولدر .

مركز امانتە مئشكى (عمران) قوميسيونك دة اكمال مذاكرە ايتديكى زمان بو طرزەدە مكمل ومفصل بر راپور ترتيب وطبع ايتدرەجكى شەبە سزدر . اوراپورە انتظارا شيمدلك تجارت اولطەسى اقتصاد قوميسيونك راپورندەكى اوچ نضلك صرە ايله امانت مجموعه سيله نئرى تسبب اولئشدر .

ع . ن

— ۱ —

بار اولمئسزىن لك متخصص وبوكى خصوصاتەدە لك زياده علاقه دار كزىدە برهيت طرفندن اون آيلق مساعى نتيجه سەندە وجودە كئيرلش اولان راپورك بلديە مامورلرئە كمال نەالكة مطالعه ايدەلەيكنە شەبە بو قدر .

قوميسيون ۱۰۴ ذالك مطالعات وشكاياتى ديكلەمش نوط آلتش ويكرى دفعە اجتماع ايتشدر .

راپورك باش طرفندە استانبول مبعوفى واو زمان هيئت وكيله رئيسى فتحى بك افنديە خطاباً يازلش برده مکتوب سورى بولمقەددر . مکتوبەدە قوميسيونك طرز مساعيسى ايضاح وراپورك مندراجانى خلاصه ايدىلەمكەددر . بو مکتوبك بر فقرە سەندە « ... نلنمزه بونلر تطبيق ايدىلەچك اولورسە استانبول شەرى وتجارتى وفوقسى ايچون شيمدلك كفايت ايدەجك برايش كورولش اولەيق وهردلو جامەدن محروم اولان استانبول بوندن دولابى مبعوللرئنه منتدار قالەجقدر . » دئيور . مکتوب شو فقرەلرلە نهايت بولمەددر :

« استانبول جاچا ايميدىش امارەلر كوسترملەر برار هيئت عمومىسى اعتبارلە خستەدر . آغير خستەدر واحوال بومنوال اوزرە دوام ايتديكى تقدر برده استانبولە احراز ايدىلەچك مهم بر موقع اقتصادى بولتيمەجنى ايچون تورك عنصرىنك اقتصاديە حاكم اولسيله اشتغالەدە محل قابليەجقدر . بو عادتا ميدانلەدە عارب قالايدىنى ايچون حرك انقطاعى قيبلىدن برئى اولەجقدر .

راپور مزە مقدمە اولەرق ، تورك عنصرىنك اقتصاديەدە شيمدى بى قدر اشغال ايتش اولدىنى مادون موقعك اسبابنى تحليل وتشرع ايدەجكز :

۱ — استانبول اقتصاديەتندە تورك عنصرى :

استانبولك فعاليت اقتصاديە سەندە توك عنصرى بك ياقين برماضى بى قدر همان هيچ بروظيفە ايفا ايتەبوردى . اعلان مشروطيتدن صوكرە باشلايان حركت تيقظ حرب عموميدە نوعما جبرى برحمايە تختهدە توسع ايتش ؛ متاركة فلاكتلرئىنك ويردىكى درس بوتمايلى تقويه ايلەمش ؛ جدال مىلىنك غلبەسى ، سياسى واقتصادى حائللر ك قيرىلتاسى وبوكا انضمام ايدن اسباب سائرە تورك لردە اقتصاديە قازشى موجود اولان اسكى نفرت وخصوصتى بوبوك برحمت وتوجه قلب ايتشدر . بووضعيت جديدىنى تدقيق ايتزدن اول ماضيدەكى حالى تحليل ايلەمك موافق اولور :

مملكتمز قەندە بر قاچ كونلك ويا هفته لى اقامت اوزرينە غلطە وبك اوغلندەكى مشاهداتە تبعاً ، اثر

يازان محررلرلر همان هيىسى ، اوزون بر دورەدە ، تورك اقتصادى قابليتسزلىكندن بحث ايتشدر .

۲ — باشقە مملكتلردە توركلر ك موقع اقتصاديى :

بورادە نە عرق نظريەلرى حقندە بيان مطالعه ايتك ، نە توركلر كلك بك قديم اولان تاريخندن بو ادعاينى جرح ايدەجك مثاللر كئيرمك تشببەندە بولونەجفر ؛ يالكز ايچندە ياشادىغمز زمان ايچون خارجدن ومملكتمزدن ملەلم اولەرق وتكذيب ايدىلەكندن قورقايەرق ديبە بيليرزكە تورك عنصر نەدە ديكىر عناصر كى مسالك اقتصاديدە ابراز اهليت ايتك ايچون هيچ بر مانع عرق موجود دكلدر . توركلر مصر دە ، قريمدە ، قازاندە ، باكودە ، اوفادە حتى رومانيا وبولغارستاندە ، مملكت اداره ايتك انديشەلردن ازادە اولەرق ياشادقلىرى بوتون بومملكتلردە — نرچيلردە دەها بارز وقطنى برشكەدە ، ايكنجىلردە دەها معتدل بر حالەدە — اقتصاديەدە بوبوك موقتيلر كوسترملرلردە . صوك زمانلردە كندى مملكتمز دەدە

فقدانی تورک حتی چیراقلق ایدیه بیه چکی مؤسسالتک بولونمامسی، بویکی وضعیتده ساحمنک تدریجاً تمامیه غیرمسلم عناصر طرفدن اشغال ایدیه سی استلزام ایله مشدر. بوراده باحاصه استانبول اقتصادیانندن بحث ایتمکده

اولدینمز ایچون عسکرلنک وحریرلک علی العموم تورک اقتصادیان اوزرنده کی تأثیراتی مسکوت کچوروز.

اون طقوزنجی عصر ابتدالرنده وقوعه کلن اختلال صنایع نتیجه سی اوله رق استحصال عظیمه اصولی قبول ایدن آوروپا مملکتلرینک، فابریقه لرنده استحصال ایتدکلری مقداری کثیر، فینانی اوجوز اشیا وامته قاپتولاسیونلرک تأثیریه مملکته سر بسته کیریور ووجود صنعتلر برر بورقابت اجنبیه قارشیننده محافظه حیات ایدیه مه رک، بر سورومنه دوری کچیردکن صوکر، سونوب کیدیوردی. آوروپاده ما که جیلکک ظهوری، بزده بوترقیات صنایعک اسباب مختلفه دولایسیله تعقیب ایدیه مه مسی صنایعمرک انحطاطنده اجرای تأثیر ایله ن اساسی عواملدر.

○ — تجارتدن نفرت :

تجارت کنبه : آوروپا ایله تجارت یایمق آوروپا لسانی بیلیمک متوقفسدی؛ حالبوکه نرم اوزمانکی تحصیلمز — بوکونکی ده بوندن پک فرقی دکلدر — یالکز عسکر وکاتب یتشدرن، مجادله اقتصادی ایچون اردو حاضر لاق لزومنی حس ایتمه ن برتحصیل ایدی. بوین چوققلری ایچون یا بر قلیچ، یا بر قم اوپله سندن بر موقع تحیل ایدرلردی. صنایع احبابک کوندن کونه متراید فقر وسفالتی آرتق کیمسده بومسلک قارش بر خواهش اوپاندیرمه مساعدنه بخش دکلدی. چتین اقتصاد مجادله. سنک جیلز نتیجه لرینه قارش اوتده زحمتز قازانیان رتهلر، نشانلر، شرفلر واردی. بو جاذبه دایامق چوق کوچدی. بو شرائط تحتده، دورت سلطنت دورنده، نسللر تعاقب ایتدی؛ ناصل بر اوجورومه کیتدیکنی کورمه ن استانبول خلقه اقتصادی رهبرک ایدیه جک اولان حکومت ایسه، بالعکس، هر فعل وحرکتیه بو یکی تمایلی قامچیلایوردی.

بونک شایان قید و تدکار مثاللرینی کوروپورز که بو حد ذاتنده بریکیلک اولمایوب برعصر اول موجود اولان بر حاله رجوع ایتمک دیمکدر.

۳ — اسکی اصناف تشکیلاتی :

عثمانی امپراطورانی اصلاحات و تنظیمات دورلرینه کیرمزدن اول، اسکی قرون وسطائی اداره سندن یاشارکن، اقتصادیان اصناف لونجه لرله اداره ایدیلرکن، یوز غصردن مرکب اولان موزایبق ملت احتیاجانک اکثریت عظیمه سی داخلدن تدارک ایلرکن، ابتدائی صورنده پاییلان ملی زراعتک یاننده ابتدائی صورته اجرا ایدیلان وانکشاف ایله ن ملی برصنت وحتی بونلرک محصولاتی بازار وواجه چیقاران ملی بر تجارت بیه واردی؛ باحاصه اصناف هیتلرلک مملکت داخلنده مقبول و معتبر موقعلری واردی. اصناف که یالری حائر نفوذ و اعتبار ایدیلر؛ اولادلری اکثریا بالالرنک مسلک رینه سالک اولورلر و بوضو رته صنعت بنیه سی هیچ قانسز قالمازدی. کابنک، علمیه، عسکریه کی رسمی مسلک لریاننده متفیض دکله ده جالبشقان بر صنت مسلکی واردی. غرب مدینتک ایجاباتدن اولان طرز تحصیل تربیه دن محروم ملت حاکمه سیله بومدینتک محرک نه کیدن عثمانی امپراطورانی ماضینک باغلرینی چوزمکسزین یکی شرائط حیات قارشیننده بولوندی.

۴ — اسباب سقوط :

قاپتولاسیونلر، اجنبیلرک تکالیف معافتلری، برلی غیر مسلم تاجرلرک بر فرصت بوله رق اجنبی محییی اولمالری، معاملات اقتصادی ایله متوغل هر اجنبی تاجر آرقه سندن قاپتولاسیونلرک قوتلی حمایه سندن ماعدا قونسولونک ویا سفیرینک بوندن ده ا از قوتلی اولمایان مظاهرتی بولدینی حالده تورک هر نوع حمایه دن محروم اولماسی، طشره دن پایتخته کلوب بوراده رله شنلرکده استانبوللرله قیاساً مأموریت حیاتی ترجیح ایتملری، اصناف لونجه لرینک یرینه یکی وعصری تشکیلات صنایع و تجاریه قائم اولمامسی، تدریسات صنایع و تجاریه نلک

نەدە اسكى رتبه وئشانلر قالمىشى . مأموریت دە دىكر مسالك كېلى على العاده خدمت مقابلى پارا آلتان برمسلك حاله كلىش ؛ خلاصه استانبول خلقى ايجون ماضىده كى جاذبه سنى قسماً غائب ائمشى . كرك بوشماشده ، كرك تنسيقات بر جوق كىمسەلى مأموریت خارجده ائش بولمغه مجبور ائتمىش و ايلك دفعه اولهرق استانبول كنجلرینه قلملردن باشقه يزلده تصادف ايدىلكه باشلانمىشى . شېه سز بونلر هنوز جوق ضعيف تشبىلردى ؛ فقط آتيدە وقوع بولمىش ئحولك ايلك امارەلر نى تشكىل ايدىوردى .

۷ — حرب عمومى ومئارگە :

حرب عمومىدە كرك غىر مسلمانلار قارشى كوستربلن امنىتىزلك دولايىسىلە كرك بر حس حمايه تائىرىلە تورك غىصرىنە تجارت شىراهندە يورومك ايجون ، جوق فوق العاده مساعدەلر كوسترىلدى . فقط بو مساعدەلەرنى مستفید اولانلار ككترىسى غىغوى بر تربىه اقتصادىيە مالك اولمادىلرندىن كرك حرب زمانىدە وركك بعدالحرب يا اسراف وسفاقت ايله ، يا تعقيب ايدەمدىكلرى حرکات اقتصادىيە نىجەسى اولهرق ، يا اسە كولاسيونلرە قازا . ئىجلرىنى ھان كاملاً غىب ايتدىلر .

۸ — مجاهدۂ مليه :

مئارگە كىلى تعقيب ايدىن سەلر ، استانبولده توركلر ايجون اقتصاديات فقطە نظردىن جوق خيىع سەلراولدى . فقط اناطوليدە توركلەكە برحق حيات ويرمك ايجون اوغراشانلر بومجاهدلرندە مملكتك فقر اقتصادىيىسىدن متولد جوق بويوك عارضەلرە تصادف ايتدىلر ؛ بوچىن مبارزە تورك اقتصادياتك انكشافى مىلى مفكودلرە ميانە ادخال ايتدى . يوقازيدە سويلەدىكمز كېلى بو خصوصە عرق بر مانع موجود اولمىشە غايەھ واصل اولمىش ايجون يالكىز اصول دائرەسندە چالېشمق و صبر و انتظار ايدە يىلمك لازمدىر . محورى توركلردىن مەركىبى بر موازنە اقتصادىيە وجودە كىتىرمك اوزون سەلرە متوقفدر ؛ بونك ايجون

توركلر اردو وقلملردە چالېشركن غىر مسلم عناصر ابتدا كىندىلر سەلر بزدن ياقىن اولان اجنى تاجرلرلە كسب مناسبت ايدىيورلر ، اولنرلكسانلرلە قونوشويورلر ، مكشلىرىندە يىكى نسللر ايجون ندرىسات لسانىە وبجاريەھ اهميت ويرىيورلر ؛ جوجوقلرىنى استانبولده كى اجنى مملكتلر سەلر كوندرييورلر ؛ سەلر كچدىكە حاكىيت اقتصادىيە مىلى ايجون دىھا فضلە بجهز اولويورلردى . نىھايەت بر زمان كدىكى عثمانلى ايمپراطورلى پاختىندە مالى ، اقتصادىيە بوتون ايشلردە آمر اولهرق دىكل ، برنجى ، ايكىنجى درجەدە مأمور اولهرق دىكل ، حتى چىراق اولهرق بىلە بر توركە تصادف ايدىلەمىز اولدى . مىلى تشكىل ايدىن عناصر مختلفە آرەسندە قىطى بر تقسيم اعمال اجتماعى پاپىلمىش ؛ غىصر حاكم اولان توركلاردىن ، ادارەنى ، سياسىتى ؛ عناصر محكومە اولان غىر مسلمانلارە بوتون مسالك اقتصادىيەنى المىشلىردى . بونك نىجەسى اولهرق برنجى صنف اعمال ايله مشغول اولانلر كىتىدىكە دوجار فقر و ضرورت اولويورلر ؛ مىسلكلرىنك استازام ايله دىكى طرز حيات ، معاش ايله تامين ايدىلەمىدىكى ايجون موجود ومتراكم ثروت غىر منقولە ومنقولەلر نى الدن چىقارىيورلر ؛ ايكىنجى صنف اشخاب مساعى ايسە مئادىاً ثروتلر نى تزىيد وموقع اقتصادىلر نى تحكىم ايله يورلردى . صنعت ، كوچوك بويوك تجارت ، كوچوك بويوك صرافلىق ، كوچوك بويوك متوسطلىق ، بونلرلك ھەسسى غىر مىسلمانلر ايجون اچىلمىش مالكانەلردى . بو ساحەلرە بر توركلر كىرمەنە امكان اولمادىقندىن باشقه اساساً داخل اولمىش ايتىن بر توركلەھ ھان يوقدى .

بواقلاب تامى وجودە كىتىرمك ايجون ىتمىش سىكان سەلر كفى كلىشى .

۹ — مشروطيتك وجودە كىتىدىكى تحول :

مشروطيت سىر سىتى مطبوعات ومناقشە ساىەسندە برآز كولزى آجدى ؛ ماضىدە مجھول اولان اقتصاد پروپاگاندا سى پاپىلمىشە باشلادى ؛ نە اولدودە ونەدە قلملردە اذىق اسكىسى كى صىجرامە قىلىندىن ترفيع وترقىلر ،

۱۱ - حکومت مرتب و وظائف :

حکومت توجه ایدن وظائف ایسه مأوریت قادروسی ممکن اولدینی قدر دارالتی ، صنایع و تجارت مکتبیری کسادیه هم صنعتکارلر هم تجارتک روحه ، قانونلریه ، تجربه لرینه واقف کنجار یئیشدیرمکدر . اوتوزسنه اول اروپا فابریقه لرده بر تورک تاجری قوروقلی بیلدیرکی چوق نادر کورولور برشیدی . شمدی اوروپا بک راهبیتی مملکتی بوقدرکه سنده برچوق کره برچوق تورک تاجرینه زیارتگاه اولماسین . یکی نسله حیاطده موفقیتی تأمین ایدمک اؤ مهم عواملن بری اولان قوتلی بر اقتصادی تربیه ویرله جک اولورسه ، بودوغورودن دوغریه مناسبات داهاز یادله شه . جک و متوسطلره اولان احتیاجده ازاله جقدر .

۱۲ - تدریسات صناعیه :

یالکنز کال أسفله سوله مک اقتضا ایدرکه بوکون استانبولده موجود اولان تدریسات صناعیه و تجارتیه احتیاجه کفایت ایتمکدن چوق اوزا قدر . سکزیوز بیکه یاقین نفوسی اولان استانبولده اداره سی ولایت ترک ایدیش یالکنز بر صنایع مکتبی واردر . اولجه یالکنز فقیر چوچقارلر کلدیکی بومکتبه بوکون هر صنف خلق اولادی اجرته کلیمکده درکه بو ، صناعیه رغبتک بردیلیدر . بومکتبی دوغورودن دوغریه عائد اولدینی وکاته ربط ایدمک اساسلی بر صنایع مکتبی حاله افراغ ایتمک شمدی موجود اولان دمیر ، اخشاب و موده لچلیک شعبه لرینی اذسوک فنی سیسته ملره کوره تنظیم و توسیع ایتمک ایچون مقتضی اوسته باشیلر و صنایع مکتبیری اداره سنده بولونمش بر متخصص آوروپادن جلب اولونمق بوندن باشقاده بیک شعبه لر وجوده کتیرمک و مکتبله شهریزده کی مؤسسات صناعیه آراسنده مناسبات تولید ایلهمک اقتضایدر .

آوروپاده کیلر درجه سنده اولماقله برابر بر نوع صنایع مکتب متوسطی ماهیتده اوله جتی اولان بومکتبدن ماعدا براتیق صنعتلر ایچون استانبولک مختلف محیطلرده عملی صنایع مکتبیری کشاد ایتمک لازمدر . بوکون یالکنز آنادولیده دکل استانبولده بیله الکادی صنعتلری اجرا

یکی نسللر یئیشدیرمک اقتضا ایدر ؛ بوده اوکده برغایه ، حییده بر پروغرامله وجوده کله بیلیر .

۹ - موجود نسی بر ترقی !

اوتوز قرق سنه اول استانبولده هر هانکی بر مسئله اقتصادیه حقدنه بر آنکته یاقینی ممکن اولسهیدی و بوکا تشبث ایدلسهیدی تشکیک ایدمک قومیسونک رأیبرینی دیکله یه بیله جک بر قاج تورک تاجر بوله جتی شبهه لی ایدی . بودفعه قومیسونمز مسائل تجارتیه حقدنه اکثریتله بویوک بر وقوف ایله بیان مطالعه ایدن اونلرجه تورک تاجرینی کال لذته دیکله مشدرکه بو ، ماضیه نسبتله آیلان آدیملرک پارلاق بردیانی تشکیل ایدر . بونلرک هیپی کندی قوه تشبیه لرله ییتشمش ، حکومتک دوغورودن دوغریه معاوضته غیر مقتدر عزمکار ذواندی . ایسته دکلری ؛ تجارتلرینه ، صنعتلرینه حائل اولان انکلالرک رفی خصو - صنده قوای عمومیده منظره کورمکدر . بوحرکتک انکشافی تأمین ایلهمک لازمدرکه بونده هم محیطک ، هم حکومتک ، هم ملتک منورلرینک عهدله لرینه مرتب وظیفه لر واردر .

۱۰ - محیطک تأثیراتی :

محیط ، اقتصادیات خصوصنده کی طرز تلقیسی کال شکرانه کوروپورزک دکیشدیر مشدر . برمدت صوکره بوتبدل تام و مطلق اوله جقدر . دهاک یاقین برماضیده ، مشروطیتدن اولکی سنلرده ، تجارتله اشتغال ایدنلره استانبولده عمومیتله نظر حقارتله باقیلیر ؛ هندیلرک سفلی قاستلری کی بونلرده جمعیت داخلنده بر موقع و بریزدی . مشروطیتدن اعتبار آچکن اون آلتی سنه اخلاق و افکار و اعتیادانده بر انقلاب وجوده کتیردی . بوکون ، اکثریتله ، مأمورلرک اسکی شرفنی تاجرلر تواوت ایشلردر . صنعت و تجارتله اشتغال ایدنلر آلتیشلانیور . هر جمعیتده حسن قبول کوروپور ، عالملر اولادلری ایچون دولت قاپیسندن زیاده بر تجارتخانه ترکاھنی یا خود بوروسی ترجیح ایدیورلرکه بونلر آتی ایچون امید ویردن چوق مهم آدیملردر .

توليدىنە ساقى اولەجىق مواددن اولديغى سويلەمشدك .
مع التأسف دولت يىكى انحصارلار ياقى ، صناعى تشبىرلر
وجودە كىرەك غايەسى تەقىب ايدىغە بومقصدە مخالف
بريولە كىرەش و مأمور اردوسىنك نقرلرني بپودە یرە
آرتدیرمش اوليور . دولت ایشلرني ممکن اولديني قدر
يوكسك معاشلي ، ممکن اولديني قدر آز مقدارلە رؤیت
ایتمك و قطعی جیزیلەجك بر قادیرونی هر فرستە آرتیرماقی
سیاستی تەقىب اولغیلدر . آلمیزدە شایان احتیاج بر ایستاد
تستیق موجود اولماققلە برابر بولكون نفوسو بودجەسنە
نظراً ك فضله مقدارده مأموری بولونان مملكتلردن
برى توركیه اولديغى ادعا بیدرسكە الدائس اولە جغمزى
ظن ایتموز . [۱۰]

۱۵ — منورلە متوجه وظائف :

يوقاریده تورك اقتصادیاتنك ترقیسی خصوصده
ملتك منورلرینە متوجه بر وظیفه اولدیغی دە سويلەمشدك .
بو وظیفه هم بو ساحه یه سلوك ایدەنلری آلتیشلامقدن ،
همده بو خصوصده نشریات ایله نظقلرله ، قونفرانس لرله
ممكن اولان پروپاغاندا نی اجرا ایتمكدن عبارتدر .

[۱۱] بولوك ملت مجلسنده ۱۳۴۱ سنه سی بودجەسنك
مذاكره سی صرەسندە مالیه و كینك بودجە انجمنی مضطه
محررینك و بر دیک ایضاحانە كوره : ۳۴۰ سنه سنده توركیه ده
(۶۴۰۰۰) حكومت مأموری موجودا یكن بومقدار ۳۴۱ سنه سنده
(۶۹۰۰۰) ه ابلاغ ایدلشدر . بویكوتە مدافعه ملیه ، ژاندارمه
و بحریه داخل دكلدر . موازنه عمومی به داخل اولیان اداره لرله
بلدیله و اداره خصوصیه لرده بویكوتدن خارجدر .

بوندن ماعدا بنه حكومتدن معاش آلان متقاعدین و ایتام
وارامل یكونی ده ۱۸۰۰۰۰ در . بومقدارك ۱۳۱۰۰۰ ی
۱۰۰ عروش قدر معاش آلانلردر .

مضبطه محررینك ایضاحانە نظراً حكومت بودجەسنك
یوزده الیسی مأمور معاشنه و برلكنده در . انجمن « مأمورین
معاشتی کیفیت قنوه و مقدارنی کیفیت تصرف قناعتده » امش
حال بوكه بنه بو ایضاحانە كوره مأمور عددی ۳۴۱ ده برسنه
اولنه نسبتە ۵۰۰۰ رادصندە زیید ایدلشدر . مأمور معاشلری
آرتدیرلدیغی نظراً بوقناعت خلافتندە حرک ایدلش دنگ اولور .
توركیه نك حقیق نفوسی ده معلوم اوله ایدی مأمورلرك
مقداری بونفوسه نسبت ایدیلرك قومیس یونك آرزوسی برینه
كتیریلە بیلردی . فقط نفوس مجهول اولدیني انجمن بومقاسبه
بوكا امکان یوقدر .

ایده بیلەجك آدملر یاقوق آلامشدر ، یاقود هیچ
یوقدر .

۱۳ — تدریسات تجاریه :

تدریسات تجاریه یه كلنجە : تجارت مکتبک بدایت
كشادنن اعتباراً كچن سنه لر ظرفندە استحصال اولونان
نتیجەك ، یاپیلان جزئی فداكارقله بیلە متناسب اولدیني
ادعا ایدیلەمز . سلطان حمید دورندە مکتبه چوق آز
رغبت كوستریششدر . مشروطیتندە رغبتك درجەسی
آرتمش اولقله برابر مکتب ، تجارت محیطنه اعتماد تلقین
ایده مدیکندن تاجرلر چوققلرني یته ده ایزاده اجنی
مکتبلرنده بیراقنی و یا آوروایه كوندرمىك ترجیح ایشلدر .
تجارت مکتبندە بولونان معلمر بلکە اوروپاده کی
قوللە غلری قدر چالیشیورلر ؛ نظری درس لری ده بلکە
آوروپاده کیر درجە سندە آبی تدریس ایدیورلر ؛ فقط
نقصان اولان اصل حیات عملی ده احتیاج حس ایدیلەن
شیار درکە بومایندە السنه اجنبیه و عملی تجارت شەبلری
بالخاصه مهمدر . طلبەك ستاز كوره بیلەجکی بر مؤسسە
یوقدر . تجارت مکتب لری ایچون تجارت اولطه سنه ،
برحق حایه و یا مراقبه بخش ایدیلەجك اولورسە اولطه
طلبەك بو احتیاجنی تأمین ایلەجك تشبثانده در مشر
بر صورتندە بولونایلیر . صوك ایکی سنەده تجارت مکتبه
طلب چوق آرتمش ، حتی مکتبک استیعاب ایدە بیلەجکی
مقداردن فضله اولمشدی . فقط مراجعت ایدەن طلبەك
قسم اعظمی مستحضر دكلدر كە : بوده ابتدائی و تالی
تدریساتندە مسائل اقتصادیه هیچ بر موقع ویرلە مش
اولماسك نتیجە سیدر . اقتصادی حیاتندە رول اوینایان ملتلر
اك كوچوك صنفلرك قرائت كتابلرنده بیلە صنعت ،
تجارت ، باره بحثلرینە مهم بر موقع تخصیص ایشلدر .
كوندوزلری حیاتلرني قازانق اوزره چالیشمە
مجبور اولانلر ایچونده استانبولك مختلف سەتلرنده
تدریسات لیله تجارتیه تأسیس ایتمك مهم بر احتیاجه تقابل
ایله جكدەر .

۱۴ — مأمور قادیورلری .

مأمور قادیورسنى كوچولتكده اقتصادیانە رغبت

۱۶ — شر کتله‌ده کی مأموریتلر :

بوراده نظر دقتکیزی جلب ایتمه‌ک لزام کوردیکمز
برفقلمده شودر : تورک کنجلیرینی شر کتله، بافقلمده،
یرله‌شدیرمکه بولرک اقتصادیانله سلوک ایتیش اولدقلری
فرض ایدیلور . بوخصوصده مملکتیمده دکیشمش
بررؤیت زاویه‌سی وار . اولجه دولت قاپیلرینه باقان کوزلر
شمدی مقداری یئی اونی یکمه‌ین شر کتله‌ده متوجه‌در .
بزتورک کنجلیرینک بومؤسه‌لرده یراشغال ایتهلرینک
علیه‌نده دکلز . بونی دولت مأموریتله ترجیح ایده‌رز .
فقط اصل کنجلیرمزی سوق ایتمه‌ک چالیشه‌جغمز اعمال
بولر دکل طوغرودن طوغرویه استحصالات زراعیه ،
صناعیه و تجاریه‌یه متفرع مساعی اولمیلدر . بوسایدیغمز
اجنی شر کتله‌لرندن چیقارندیغمز نمون اولدیغمز کیمسه‌لر ؛
اورالرده غیب ایتدکلری یرلری ، مستحصل حیاتده
دها فضله‌سیله اشغال ایتمه‌کده ویا بوراده یا خارجه‌ده بزه
رقابت ایده‌جک حقیق مستحصل اولمقده‌در .

۱۷ — انتظار و چراقلق دوری :

عصرلرک بزه‌غیب ایتدیرمش اولدینی موقعی آنجاق
ته‌حقیق تجهیزات و مدیدم‌ساعی سایه‌سنده اکمال ایده‌یله‌جکمز
ایچون بوتون قوتمز بوجه‌تله مصروف اولمالیدر .
بو اوزون برمدنده استحصال اولونه‌یله‌جک برغایه‌در .
بوتیجه‌یه‌چیراقلق دوره‌سی کچیریلکسیرین واصل اولق
احتمالی یوقدر . بوکون آرووپاده اک زنکین اصحاب صنعت
و تجارت عملی و نظری تحصیللری اکمال ایتیش اولان چوجوقلرینی
یا کندی مملکتلرنده یا اجنی مملکتلرده مائللری اولان
قاریقه و تجارتخانه‌لرده پراتیق کورمک اوزره کوندیریورلر ،
یاخود کندی مؤسه‌لرنده اک عادی ایشلردن باشلاویه‌رق
عملیات کوردیریورلر . برکون آمر اوله‌جق اولان
بوچوجوق صنعت و تجارتک اک کوچوک قهرعانه آنجاق
بوسایه‌ده واقف اوله‌رق بالاخره مأمورلرینی قونطرول

ایتمک قدرتی احراز ایلر . بوندن دولایی فعال حیات
اقتصادیه‌یه سلوک ایده‌جک کنجلیر تحصیل عالی دخی
پایمش اولسه‌لر بوکالفا باندن باشلامق لزومنی اونوتماه‌یلدر .
حقیق قابلیت آنجق بوسایه‌ده اکتاب ایدیله‌یلیر .
أسکیدن حیات مملکیه و عسکریه‌ده بولومش اولانلر
بوکون تبدیل مسلک مجبوریتی حس ایتیشلر ویا ایدیسورلرسه
أسکی موقعلرینی اونودهرق دون برخدمتله باشلامق
ضرورتی تسلیم ایله‌میلدرلر . یوقسه ماضیلرینه حرمة
کسب لیاقت ایتدکلری برمعاش و موقعه کتیریلرلرسه
بونو آنجاق کندیلرینی التماس ایدمک زمان نفوذنده
محافظه ایده‌یلیرلر وکونک برنده تکرار دیشاری‌یه
آیلیمق ته‌لک‌سنه معروض اولورلرکه بونک چوق
امثالی کورولمشدر .

۱۸ — بزه مثال اوله‌جق مملکتلر :

صوک عصرک نصف اولنده ، اقتصاداً کیری اولان
ایتالیا روسیه کبی مملکتلرک بالخاصه ۱۸۷۰ سنه‌سندن
صوکرا صرف ایتدکلری مساعی و کندیلری ایچون
چیزدکلری پروغرام ؛ آلمانیا ایمپراطولنک تشککلندن
صوکرا تدریسات اقتصادیه‌یه افزاز ایتدیکی مهم و معتنا
موقع بزه یورومک ایسته‌دیکمز یول ایچون چوق
قیعتلی رهبرلر اولایلیر . بوخصوصده ایجاد هیچ لزوم
یوقدر . تورک عصری قابلیت وسی اعتباریه‌دیکر هیچ
برعضردن دون برموقعده اولمادیغدن حادثک وقوعه
کتیردیکی عدم مساواتی قالدیرق ایچون شعور ایله ،
پروغرامله حرکت ایتک و باشقالرینک آنجاق قرق الی
سنه صوکره واصل اوله‌یله‌کلری مرحله تکامله
بوکوندن صیجرامق کبی یا کلیش ویا کلیشلنی نسبتنده
مضر برسیات تعقب ایتمه‌ک لازمدر .
ایشته بوکوجوک مقدمه‌دن صوکره استانبولک اک
کنیش معناسیله استحصالانده کی موقعنی تعیین ایده‌جکمز .